

آخرین فصل ماتریالیسم تاریخ
حال می گذرد
آینده از آن بشر آزاد
مستقل و صلحدوست است
امیرنیک آئین

درس ۱۰۰ (بخش سوم) - ترقی در جامعه کمونیستی

به پایان آمد این دفتر

اما

حکایت همچنان باقی است

با این فصل، باز انتشار کتاب ماتریالیسم تاریخی، اثر زنده یاد "امیرنیک آئین" به پایان خود می رسد. این کتاب و همچنین درسنامه "ماتریالیسم دیالکتیک" نیک آئین، که هر دو اثر توسط راه توده ویراستاری مجدد شده در بخش آرشیو راه توده همیشه قابل دسترسی خواهد بود. ما تاکنون چندین بار در باره ضرورت ویراستاری جدید آثار و نوشته های رهبران وقت حزب توده ایران در سالهای پس از پیروزی انقلاب و تاسیس جمهوری اسلامی توضیح داده و تاکید کرده ایم که: در آن سالها بنا بر ضرورت های ناشی از سیاست "اتحاد و انتقاد"ی که حزب در برابر حاکمیت داشت و همچنین پررنگ شدن جنبه ها و گرایش های مذهبی در جامعه، این آثار با حذف برخی قسمت ها منتشر شد و یا برخی اصطلاحات به آنها افزوده شد. اکنون که ما از آن شرایط فاصله گرفته ایم، نیازی به آن ملاحظات نیست و باید کوشید این آثار را به حال اولیه خود بازگرداند. ویراستاری راه توده روی این آثار، این جنبه را در نظر دارد و به همین دلیل تمام کتاب هایی که راه توده منتشر می کند، دوباره تایپ شده و بصورت وورد روی سایت قرار گرفته است.

با پیروزی انقلاب سوسیالیستی و سرنگونی فرماسیون سرمایه داری که حامل تضاد های آشتی ناپذیر اجتماعی است و همزمان با تحکیم تدریجی فرماسیون کمونیستی، پیشرفت اجتماعی نوع جدیدی بوجود می آید. تیپ کمونیستی پیشرفت اجتماعی یک نوع جدید و برتر در تاریخ است که آغاز پیدایش آن در مرحله سوسیالیستی (فاز اول فرماسیون کمونیستی) است. طی این مرحله با محور بهره کشی و تضادهای آشتی ناپذیر، شرایط برای رشد موزون اقتصاد و ترقی سریع نیروهای مولده و ارتقاء مداوم بازده کار و گسترش فزاینده آزادی و عدالت اجتماعی فراهم می شود. ولی مرحله اول فرماسیون کمونیستی هنوز مرحله بلوغ آن از نظر اقتصادی، اجتماعی و معنوی نیست. و این امر در محتوی مشخص و اشکال پیشرفت تاثیر می گذارد و بین عناصر مختلف آن ناموزونی و فراز و نشیب ایجاد میکند. بین زندگی مادی انسان ها و سطح فرهنگی و معنوی آنها و هم چنین بین درجات مختلف آگاهی کمونیستی عناصر عدم تناسب پدید می شود. این ویژگی ها و مشکلات رشد به طور عینی و قابل درک وجود دارند و حزب و دولت و جامعه سوسیالیستی مرتبا بر آنها غلبه میکند و اما چه بسا بهانه ای برای اتهامات و دروغ بافی های بورژوازی معاصر علیه سوسیالیسم می گردد، همه این ویژگی ها نمی تواند این اصل اساسی را مورد تردید قرار دهد که در نظام سوسیالیستی پیشرفت اجتماعی دیگر خصلت متضاد آشتی ناپذیر خود را از دست میدهد، پیشرفتی می شود به واقع انسانی، در خدمت انسان و طبق منافع همه زحمتکشان و خلق ها.

با سوسیالیسم، جامعه واقعا دمکراتیک پدید می آید که در آن زمینه برای شکوفائی همه افراد و بروز همه استعدادها فراهم می شود. نوع جدید ترقی اجتماعی در این نظام، همه شاخص های قاطع شیوه تولید، پایه و روبنا را فرا می گیرد. آهنگ این پیشرفت شتابی بی سابقه می یابد. ترقی اجتماعی در جامعه پیشرفته کمونیستی به "از خود بیگانگی انسان" پایان میدهد، رشد اقتصادی برشالوده موازین انسان دوستانه انجام می گیرد و به قول کارل مارکس "رشد فرد اجتماعی شالوده اساسی تولید و همه ثروتها میشود."

محتوی اساسی پیشرفت اجتماعی در جامعه پیشرفته کمونیستی عبارتست از رشد بی پایان و آزاد فرد انسانی در همه جوانب و از همه نظرگاه ها. مشخصات و ویژگی های نوع پیشرفت اجتماعی در نظام کمونیستی باختصار چنین است:

(۱) پیشرفت خصلت آنتاگونیستی، متخاصم، ندارد. به سود طبقات حاکم و گروههای ویژه انجام نمیشود؛ کمونیسم خصلت مترقی دائمی دارد و پیشرفت به سود تمامی جامعه و هر یک از افراد جامعه انجام میشود.

(۲) پیشرفت خصلت نابرابر، ناموزون و بی تناسب ندارد، رشد در یک جهت، موازی و هم زمان با درجا زدن در رشته دیگر و حتی با پس رفت در رشته دیگر نیست؛ در کمونیسم پیشرفت در تمام شئون زندگی اجتماعی و فردی بطور همه جانبه صورت می گیرد، پیش رفت مادی و فنی، اقتصادی و اجتماعی همزمان و مشوق پیشرفت معنوی و روحی و بالا برنده سطح فرهنگی و ایدئولوژیک است. بین فرد و جامعه، این دو مقوله اساسی اجتماع، مناسباتی برشالوده وحدت منافع ایجاد می شود. پیشرفت، همه کشورها و همه مناطق را بر پایه همکاری دوستانه و تقسیم عقلانی کار فرامیگیرد و رشد یکی به حساب و ایسماندگی دیگری نیست.

(۳) پیشرفت خصلت خود به خودی و پرهرج و مرج ندارد؛ در کمونیسم پیشرفت، آگاهانه، طبق نقشه و با آینده نگری علمی و پیش بینی دقیق اجتماعی و تاریخی صورت میگیرد.

(۴) برای سرمایه داری، تولید همه چیز و سود هدف نهائی است. انسان تنها وسیله ای است در جنگ سرمایه داران به خاطر سازمان تولید و کسب سود؛ در کمونیسم انسان و خواست ها و نیازهای مادی و معنوی فزاینده او و شخصیت و استعداد و همه چیز و ارضای همه جانبه و فزاینده این نیازها هدف است. تولید وسیله است. شعار کمونیسم این است: همه چیز به خاطر نیک بختی انسان. رسالت تاریخی کمونیسم عبارتست از: رهائی بشریت از قید نابرابری های اجتماعی، از همه اشکال ستم و بهره کشی، از فجایع جنگ و برقراری صلح، کار، آزادی، برابری و نیک بختی برای همه خلق ها.

(۵) در جوامع طبقاتی مبارزه طبقاتی و انقلاب اجتماعی راهگشای اصلی پیشرفت بود؛ در کمونیسم پیشرفت که همچنان برشالوده غلبه بر تضادها و حل آنها و نفی عنصر کهنه متکی است خصلتی غیر متخاصم می یابد. این نفی غیر آنتاگونیستی خود ژرفا و وسعتی بی نظیر به پیشرفت اجتماعی میدهد زیرا که تمامی نیرو و انرژی انسانی و همه ارزشها و استعدادها در راه هدف های مثبت و خلاقه بکار گرفته می شود. برشالوده ظهور مداوم عنصر نو و نفی مداوم عنصر کهنه، پیشرفت در کمونیسم بی انتهاست، چشمه فیاضی است خشک ناشدنی.

روند تاریخ هرگز به یک سرحد کمال که برتر و کاملتر از آن وجود نداشته باشد نخواهد رسید. ترقی، دائمی و لایزال است. هرگز بشریت بخود نخواهد گفت "رسیدیم، دیگر از این جلوتر نخواهیم رفت." چنین است مشخصات نوع عالی پیشرفت اجتماعی پس از پیروزی کمونیسم. کمونیسم، به دوره های ماقبل تاریخ جامعه بشری پایان میدهد. تاریخ واقعی، تاریخ انسانی جامعه آغاز می گردد. بشر از عهده جبر و عصر اختیارگام میگذارد و این خود خصلت اساسی نوع تازه پیشرفت اجتماعی است.

در لحظه کنونی برای حصول پیشرفت بشریت عوامل زیرین اهمیت ویژه ای دارند: تامین صلح جهانی و سازمان دادن مناسبات بین المللی برشالوده ای فارغ از جنگ و مسابقات

تسلیحاتی، تامین استقلال ملی و برکندن مناسبات نواستعماری در همه زمینه های اقتصادی و نظامی و سیاسی و فرهنگی، تامین دموکراسی و طرد شیوه های استبدادی بخاطر ایجاد شرایط آزادانه زیست و شرکت فعال توده مردم در شئون مختلف زندگی جامعه.

همه شیفتگان راه سوسیالیسم در کشورهای مختلف جهان اهمیت عظیم صلح، استقلال، دموکراسی را برای تامین پیشرفت اجتماعی درک میکنند و برای نیل به هدف غائی خود جامعه کمونیستی، می رزمند تا این اصول پیروزشود.

موانع هرچه باشند، ما کمونیستها تردید نداریم که پیشرفت اجتماع ادامه خواهد یافت و بشریت به جامعه کمونیستی، از طریق نبرد فعال و شکرک فداکارانه خود در مبارزه، خواهد رسید. خوش بینی انقلابی کمونیستها- ناشی از درک ماتریالیستی تاریخ و مقوله پیشرفت در آن- بر پایه نتیجه گیری های دقیق و مستدل علمی استوار است. آرمان و هدف کمونیسم آنست که بین انسان ها و بین خلق ها مناسبات واقعا انسانی برقرار سازد، ریشه ستم و زورگوئی و بهره کشی و نابرابری و دشمنی را برکند، صلح و سعادت را در روی زمین برای همه برقرار کند. به این دلیل است که علیرغم همه پیگردهای خونین و سرکوب های وحشیانه و علیرغم همه تبلیغات دروغ و اتهامات بی پایه، آرمان کمونیسم جهانگیرتر و هرچه پیروزتر می شود و همه ما در همه جای گیتی، شاهد گرویدن فزاینده توده های خلق به آن هستیم. این است آنچه که همه بهره کشان، همه برده کنندگان مدرن و نیزه داران و شلاق زنان آنها را نگران و خشمگین می کند.

درمقابل ما هم اکنون دورنمای گسترده دنیای نو- کمونیستی- گشوده است. در بعضی کشورها، سواد آن از هم اکنون دیده می شود. پیچ و خم راهها و سنگلاخها هنوز ما بین حال و این آینده فاصله است. ولی البته کسانی که در پیچ جاده اند، در افق دید نبودن گلستان آن طرف جاده را دلیل عدم وجود آن و وجود صخره حائل را نشانه عدم امکان رسیدن به آن نمی دانند. دوران ما دورانی بس بغرنج است. دوران پرپیچ و تاب مرگ یک فرماسیون و زایش دنیائی جدید. چه واقعه ای تاریخی تر از ما قبل تاریخ و ورود به تاریخ واقعی انسانیت! فراز و نشیب ها بی شمار و برخورد ها عظیم است. ما در دوران گذار از سرمایه داری به سوسیالیسم زیست می کنیم. دورانی که در آن گرمای ترین آرزوهای بشریت مترقی جامعه عمل پوشیده و خواهد پوشید. امیدها تحقق یافته و خواهد یافت؛ در عرصه تسخیر طبیعت، در صحنه علوم و در پهنه اجتماع پیروزی های دوران ساز به دست آمده و خواهد آمد. بشریت می تواند بخود ببالد و کاملا حق دارد که عمیقا به آینده خوش بین باشد. آینده مال ماست، مال خلق زحمتکش! ما مارکسیست- لنینیست ها به پیشرفت تاریخ باور داریم و به خاطر تحولات بنیادی در جامعه که رشد موزون و همه جانبه انسانیت را تامین کند می رزمیم و همه ترقیخواهان راستین و پیگیر را به این راه فرا می خوانیم. فلسفه مارکسیستی- لنینیستی چراغ راهنمای این مبارزه است.

شکوفانی، آزادی، سربلندی، بهروزی امکان پذیر است. به خاطر آن- با الهام از دلاوران بلند آوازه قهرمانان گمنامی که سالهاست در راهش پیکار کرده و میکنند- برزمیم.